

Євген РОМАНЕНКО,

*д.держ.упр., доцент, завідувач кафедри публічного адміністрування,
Міжрегіональна академія управління персоналом*

СТАН РОЗБУДОВИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Одним з найважливіших пріоритетів України є розвиток інформаційного суспільства, в якому відбувається вся сукупність суспільних відносин у різних сферах людської діяльності на засадах широкого використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ), що дає змогу кожному створювати інформацію, накопичувати знання та мати вільний доступ до них, можливість для їхнього розповсюдження і використання з метою суспільного прогресу та особистого інтелектуального зростання.

Всесвітнім економічним форумом (World Economic Forum) визначаються найбільш значущі рейтинги за індексами, зокрема, найбільш комплексним вимірювачем конкурентоспроможності країн на сьогодні є Глобальний індекс конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Index, за яким у 2015 році Україна посіла 79 місце серед 140 країн світу (у 2014 році – 76 місце з 144 країн).

Крім того:

за Індексом мережевої готовності у 2015 (WEF Networked Readiness Index) Україна посіла 71 місце з 143 країн світу (у 2014 році – 81 з 148 країн).

за Індексом технологічної готовності у 2015 (WEF Technological Readiness Index) Україна посіла 86 місце із 140 країн (у 2013 році 94 місце з 148 країн).

За Індексом розвитку електронного уряду ООН (The UN Global E-Government Development Index), у 2014 році Україна посіла 87-ме місце у світі серед 193 країн-членів ООН (у 2012 році в рейтингу Україна посідала 68 місце із 190 країн). Це комплексний показник, який оцінює готовність і можливості національних державних структур у використанні ІКТ для надання громадянам державних послуг. Випускається раз на два роки.

За Індексом розвитку Інтернет 2014 (The Web Index), що розраховується міжнародною організацією World Web Foundation, Україна посіла 46 місце з 86 країн світу. Цей індекс є комплексним показником, що характеризує рівень впливу Інтернет на різні сфери суспільного життя.

За даними щорічного звіту «Стан широкопasmового зв'язку 2015», підготовленого спільною ініціативою Міжнародного союзу електрозв'язку (далі – МСЕ) та ЮНЕСКО, за рівнем проникнення Інтернет за 2014 рік Україна посіла 95 місце з 191 країни (за 2013 рік – 94 місце серед 191 країни).

МСЕ, спеціалізований підрозділ ООН в галузі ІКТ, опублікував Індекс розвитку ІКТ в країнах світу 2015 року «Вимірювання інформаційного суспільства 2015» (Measuring the Information Society 2015), що містить рейтинг розвитку 167 країн у сфері ІКТ. За індексом розвитку ІКТ відповідно до цього Звіту Україна посіла 79 місце (відповідно до Звіту МСЕ за 2014 рік – 73 місце з

166 країн світу). Так, за даними цього Звіту МСЕ частка користувачів мережі Інтернет в Україні складає 43,4%; частка домогосподарств, що мають комп'ютери – 52,4%; частка домогосподарств, які використовують Інтернет – 43,0%.

За даними Міжнародного кадрового порталу Head Hunter Україна найпрестижнішою в 2015 році українці назвали професію ІТ-спеціаліста.

У першому півріччі 2015 року в ІТ-сфері найнижча конкуренція була серед програмістів. На одного фахівця припадала одна вакансія. Це закономірно, оскільки головний роботодавець ринку – аутсорсингові компанії, які постійно зацікавлені в нових співробітниках. Так само, як і програмісти, ринку потрібні фахівці, які вміють продавати ІТ продукти. У цієї спеціалізації також на одну вакансію претендує один здобувач.

Висока конкуренція серед системних адміністраторів – 5 здобувачів на одне робоче місце. Чотири фахівця на одну вакансію претендують в сферах комп'ютерної безпеки і мережевих технологій, три – у сфері банківських розробок. Серед тестувальників конкуренція два здобувачі на одну вакансію. У таких напрямках, як телекомунікації і технічна підтримка, три кандидати, серед адміністраторів баз даних і фахівців з передачі даних – два.

Нерівномірний рівень конкуренції серед ІТ фахівців і залежно від регіонів України. Найвищі показники в Києві – два здобувачі на одну вакансію. В інших регіонах цей показник дещо нижчий: в Одесі – 1,8, у Дніпропетровську – 1,7, у Львові та Харкові – 1,5. В інших регіонах конкуренція рідко є вищою, ніж два здобувача на одну вакансію.

У цілому, система державного фінансування науково-дослідних розробок і наукових програм протягом останніх п'яти років скоротилася майже у 25 разів, а саме: з 4 млн. грн. (2010 рік) до 160,8 тис. грн. (2015 рік). У Законі України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» фінансування наукових програм галузі взагалі не передбачено. Очевидно, що за таких умов, про розвиток наукових досліджень в галузі інформаційно-комунікаційних технологій не може йти мова.

За даними Держстату України за 9 місяців 2015 року:

- частка сфери ІТ у ВВП – 1,64% (1,40% – за 9 місяців 2014 року);
- обсяг реалізованих послуг у сфері інформатизації – 17,76 млрд. грн., що на 67,9% більше ніж за аналогічний період 2014 року;
- обсяг реалізованої промислової продукції за видом діяльності «Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції» – 4,79 млрд. грн., що на 3,4% менше ніж за аналогічний період 2014 року;
- обсяг експорту комп'ютерних та інформаційних послуг – 832,7 млн. дол. США, що на 11,3% менше ніж за аналогічний період 2014 року;
- імпорт комп'ютерних та інформаційних послуг – 169,2 млн. дол. США, що на 21,5% менше ніж за аналогічний період 2014 року;
- освоєно капітальних інвестицій у програмне забезпечення та бази даних на суму 2,71 млрд. грн. (1,7% від загального обсягу освоєних капітальних інвестицій за видами активів), що у порівнянні з аналогічним періодом 2014 року збільшилось на 34,8%;

- обсяг капітальних інвестицій за видом економічної діяльності «Комп'ютерне програмування та надання інших інформаційних послуг» – 655,4 млн. грн. і збільшився у порівнянні з аналогічним періодом 2014 року на 39,8%;

- обсяг капітальних інвестицій за видом промислової діяльності «Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції» – 247,8 млн. грн. і збільшився у порівнянні з аналогічним періодом 2014 року на 8%;

- обсяг залучених в економіку України прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в підприємства за видом економічної діяльності «Інформація та телекомунікації» станом на 01.10.2015 року – 2,3 млрд. дол. США або 5,3% від загального обсягу прямих іноземних інвестицій, що на 28,8% більше ніж на початок 2015 року;

- кількість абонентів мережі Інтернет – 5,95 млн., що на 0,7% більше ніж за 9 місяців 2014 року. Найбільшу частку склали абоненти мережі Інтернет м. Києва та Одеської області;

- середньомісячна заробітна плата штатних працівників становила: за видом економічної діяльності «Інформація та телекомунікації» – 6974 грн.;

- у промисловості «Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції» – 4211 грн.

За даними компанії InMind Factum group на вересень 2015 року доля регулярних користувачів мережі Інтернет старше 15 років в Україні становила 58% від населення віком старше 15 років, а загальний рівень проникнення Інтернет в Україні складає 60 %. При цьому, проникнення Інтернет у містах з населенням понад 100 тис. чол. становить 50%, у містах з населенням до 100 тис. осіб – 26%, у селах – 24%.

Сучасний стан розвитку інформаційного суспільства в Україні характеризується достатньо інтенсивним розвитком, але відстає від рівня багатьох європейських держав. Причини цього: майже повна відсутність державного фінансування наукових досліджень, недостатня оцінка міжнародного та європейського досвіду, відсутність необхідних регуляторних документів, наявність суперечностей у термінології та ряду чинних нормативних документів, що призводять до деякої стихійності та перекосу у розвитку інформаційного суспільства.

Необхідно визначити (утворити) орган державної влади, головним завданням якого є формування та забезпечення реалізації послідовної державної політики у сфері ІКТ та зв'язку, передавши до повноважень цього органу повноваження інших державних органів, що стосуються сфери ІКТ.

Список використаних джерел

1. Інформаційно-аналітичні матеріали до парламентських слухань 3 лютого 2016 р. «Реформи галузі інформаційно-комунікаційних технологій та розвиток інформаційного простору України». – Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/11423/>